



MŪŽIGAIS DZINĒJS

2023. gada 7. jūlijā plkst. 12.00 un 22.00
8. jūlijā plkst. 22.00
6. jūlijā plkst. 22.00
(Generālmēģinājums)

DAUGAVAS STADIONĀ

DEJU LIELUZVEDUMS

JĀNIS PURVIŅŠ

LAI RIT, RĪB, PLŪST UN GRIEŽAS!

Deja ir savdabīga kustību mistērija un neapšaubāmi komplicēts mākslas žanrs, kas sevi ietver milzumu daudz pašizteikšanās, kopā saplūšanas, tiešas un pastarpinātas enerģijas nodošanas iespēju. Šodien skaidri redzams, ka Deju svētku tradīcija nav pašmērķis. Galvenais ir process – ikdienas darbošanās deju kolektīvos, vēlme kopā pavadīt brīvo laiku un bagātināt savu dzīvesveidu. Zināmā mērā Deju svētku dalībniekiem dejas ir kļuvusi par neatņemamu un nozīmīgu dzīves sastāvdaļu, citiem vārdiem sakot – dzīvošanu dejā un dejušanu dzīvē.

Kopā dejušanas tradīcija Latvijā ir dzīva un attīstās, un 21. gadsimtā rada cilvēkos arvien lielāku interesi. To visprecīzāk raksturo Deju svētku dalībnieku skaits 86 gadu garumā:

- 1937. gads – I Vispārējos Aizsargu vingrošanas un tautas deju svētkos piedalījās 720 dejotāji;
- 1965. gads – V Deju svētkos – 2176 dejotāji;
- 1990. gads – X Deju svētkos – 5000 dejotāji;
- 2013. gads – XVI Deju svētki – 14 764 dejotāji;
- 2023. gads – XVII Deju svētkos piedalīsies 17541 dejotājs.

Tāpēc deju lieluzveduma veidotājiem arvien būtiski ir domāt par to, ko mēs dejosim Deju svētkos. Kas ir tas, kas dejotājos radīs vēmi, interesi un prieku dejot, vienlaicīgi arī parādīt konkrētā laika kultūrsociālās un estētiskās vērtības un īpatnības, dejas kultūru, atspoguļojot jaunrades virzienus sabalansēti ar tautas deju un novadu kultūru.

Šoreiz Deju svētku centrālo notikumu – deju lieluzvedumu, esam veidojuši kā novadu programmu ar neparastu, bet ļoti precīzi raksturojošu un jaudīgu nosaukumu – “Mūžīgais dzinējs”. Tas ir iecerēts kā veltījums izziņas kārei un mūžīgās izaugsmes meklējumiem.

“Mūžīgā dzinēja” stāstu izdzīvo mūsu laikabiedrs, kuru dēvē par Ceļinieku.

Viņš nolemj doties ceļojumā pa Latviju, apciemojot tuvākus un attālākus radus. Soli pa solim ceļojuma stāsts atklāj Latvijas novadu dažādību, vietējo ļaužu rakstura īpašības un tikumus, katras vietas sajūtas, raksturu un iedzīvotāju unikālo dzīvesziņu. Šis var būt stāsts par ikkatru no mums...

Lieluzvedumā pirmo reizi Deju svētku vēsturē tiks atspoguļoti pieci novadi – Kurzeme, Zemgale, Vidzeme, Latgale un Sēlija – ar novadu un cilvēku satikšanās krustpunktu Rīgā.

Programmā iekļautas 16 autoru dažādos laikos veidotas 32 dejas, sākot no 20. gadsimta. 60. gadiem līdz pat mūsdienām.

Šogad svinam skatuviskās tautas dejas vecmeistaru jubilejas – Harijam Sūnam un Vilim Ozolam 100, bet Uldim Žagatam – 95 gadi. Tāpēc īpašs mirklis lieluzvedumā būs leģendāro horeogrāfu deju iestudējumi – Harija Sūnas “Sadancošana Ludzā”, Viļa Ozola “Klabdancis” un “Svinīgais solis”, Ulda Žagatas “Es mācēju danci vest” un “Kur tu biji, bāleliņi”.

Kopumā iekļautas astoņas dejas no latviešu skatuviskās dejas “Zelta fonda”. Līdzās tām 13 dejas no jaunrades deju konkursiem, pārstāvēt ikvienam ļoti atpazīstamas, piemēram Jāņa Ērgļa “Es izjāju prūšu zemi”, Ilmāra Dreļa “Kūmas”, Jāņa Purviņa “Es redzēju visu jūru”, gan arī jaunās paaudzes horeogrāfu darbi – Dagmāras Bārbales “Skaista mana tēvu zeme”, Gunas Trukšānes “Aug magonite” un Jāņa Kalniņa “Kripu, krapu deļā gāju”.

Būtiski, ka šajā programmā ir iekļautas dejas, kurām iedvesmas avots ir bijušas latviešu tradicionālās jeb tautas dejas – Artas Melnalksnes “Cūkas driķos”, Guntas Skujas Vidzemes un Sēlijas novada dejas.

Izvēloties lieluzveduma repertuāru, 2021. gada vasarā notika deju kolektīvu vadītāju un dejotāju aptauja par to, kuras dejas paši dalībnieki vēlētos dejot Dejas svētkos. Pēc aptaujas rezultātiem programmā tika iekļautas sešas, katrā novadā viena dejas: Viļa Ozola “Klabdancis” (Zemgale), Ilmāra Dreļa “Ābrama polka” (Latgale), Guntas Skujas “Vidzemes jandāls” (Vidzeme) un “Sēļu valsis” (Sēlija), Zandas Mūrnieces “Pie jūriņas maliņā” (Kurzeme) un Jāņa Purviņa “Rīga dimd” (Rīga).

Saglabājot tradīciju, arī šajos svētkos esam restaurējuši vienu no pagājušā gadsimta dejām. Dejas restaurācija nozīmē iestudēt un atjaunot aizmirstu un bez apraksta esošu deju pēc pieejamiem koncertu video materiāliem un dejotāju atmiņām. Šoreiz esam atjaunojuši Ulda Žagatas deju “Kur tu biji, bāleliņi”, tai ir izveidots arī dejas apraksts, kurš noteikti būs vērtīgs arī nākošajām dejotāju paaudzēm.

Lieluzveduma laikā paredzēts arī īpašs priekšnesums latviešu diasporas deju kopām ar deju “Lideriešu tūru kadriļā” Ivetas Asonas un Indianapoles (ASV) “Jaurā pāra” dejotāju interpretācijā no Margas Bērziņas un Roberta Vanaga 1962. gada Tūru kadriļas pierakstiem.

Latviešu skatuviskajā dejā ir būtiski, ko mēs dejojām, bet vēl svarīgākas ir emocijas un enerģija, kas rodas, to izpildot - vispirms pāri, tad kopā grupā. Deju svētkos satiekas pilnīgi nepazīstami cilvēki no Latvijas malū malām. Neskatoties uz to, dejotāji dod roku blakus stāvošam dalībniekam, uzticas viens otram, ļaujas kopīgam dejas solim, ritmam un rakstam. Kamēr vien Latvijā un ārpus tās būs cilvēki, kas dejo, tikmēr būs deju pulciņi. Kamēr būs deju pulciņi, būs arī Deju svētki. Un kamēr būs Deju svētki, pastāvēs latvieši un latviešu valoda. Spēks, pārliecība, lepnums, dejojot un dzīvotprieks - tie ir Deju svētku raksturojošie lielumi. Savukārt, Dziesmu un deju svētki ir latvietības svinēšana.

Lai raiti rit deju solis, lai rīb zeme dancojot, lai plūst skaistas un jaudīgas emocijas, lai griežas “Mūžīgais dzinējs”! LAI TOP!

RADOŠĀ GRUPA

JĀNIS PURVIŅŠ – koncepcijas autors un mākslinieciskais vadītājs

Horeogrāfs un deju pedagogs, 365 oriģinālhoreogrāfiju un tautas deju apdaru autors, t.sk., četras deju izrādes un 24 horeogrāfiski uzvedumi. Vispārējo latviešu dziesmu un deju svētku virsvadītājs (XII Deju svētkos), mākslinieciskais vadītājs un virsvadītājs (XIII–XVII Deju svētkos). VIII–XII Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku virsvadītājs.

Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas Horeogrāfijas katedras docētājs.

Triju Zvaigžņu ordeņa kavalieris (2014).

JĀNIS ĒRGLIS – koncepcijas autors un mākslinieciskais vadītājs

Horeogrāfs un deju pedagogs, vairāk nekā 260 oriģinālhoreogrāfiju autors, Vispārējo latviešu dziesmu un deju svētku virsvadītājs (XI Deju svētkos), Vispārējo latviešu dziesmu un deju svētku mākslinieciskais vadītājs un virsvadītājs (XIII–XVI Deju svētkos), VIII, IX Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku mākslinieciskais vadītājs un virsvadītājs, VII, X, XI, XII Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku virsvadītājs.

Septiņas Jāņa Ērgļa dejas iekļautas Latviešu dejas Zelta fondā. Triju Zvaigžņu ordeņa kavalieris (2014).

KĀRLIS KRŪMIŅŠ – scenārija autors, režisors, uzveduma līdzautors

Aktieris, režisors, dramaturgs, Latvijas Kultūras akadēmijas docētājs. Iestudējis izrādes Liepājas teātrī, Valmieras teātrī, Latvijas Nacionālajā teātrī un Jaunajā Rīgas teātrī, kā arī festivālos Homo Novus un Homo Alibi. 2023. gadā saņēmis Spēlmaņu nakts balvu par labāko dramaturģiju.

KASPARS BĒRZIŅŠ – koncepcijas un tekstu autors

Kultūras pasākumu producentis un scenāriju autors, darbojas radošajā apvienībā I DID IT. Darbu klāstā īpaša vieta ir pasākumiem, kas veltīti vēsturei un nacionālajai pašapziņai. Kā koncepciju un tekstu autors īstenojis tādas pasākumus, kā kuģa “Saratov” sagaidīšanas simtgades vēsturiskā rekonstrukcija Liepājā, Baltijas ceļam – 30, 1991. gada janvāra barikāžu 30. gadadienas sajūtu rekonstrukcija, Latvijas Universitātes simtgades lielkoncerts.

MADARA GRUNTMANE-DUJANA – koncepcijas un video mākslinieciskās koncepcijas autore

Kultūras pasākumu producente, dzejniece un māksliniece, darbojas radošajā apvienībā I DID IT. Trīs dzejas krājumu autore, aktīvi darbojas starptautiskajā dzejas vidē, kā arī laikmetīgās mākslas nozarē. Starptautiskā dzejas festivāla Page Break idejas autore un īstenotāja, vairākkārtēja Mūsdienu kultūras foruma “Baltā nakts” koncepciju autore. Ar audiovizuāliem un gaismas mākslas darbiem piedalījusies festivālos un izstādēs Turcijā, Portugālē, Slovēnijā, Singapūrā un citviet.

DIDZIS JAUNZEMS – koncepcijas autors un scenogrāfs

Arhitekts un scenogrāfs. Veidojis scenogrāfijas Latvijas Skolu un jaunatnes dziesmu un deju svētkiem, kā arī Latvijas valsts simtgadei veltītai multimedijāli deju lielizrādei “Abas mālas”, koncertiem, izrādēm Latvijas Nacionālajā operā, Bāzeles teātrim Šveicē un Grācas operai Austrijā. Vairākkārtējs Latvijas arhitektūras gada balvas ieguvējs.

RIHARDS ZAĻUPE – komponists

Komponists, producentis, sitaminstrumentālists un docētājs Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijā, ieguvis piecas mūzikas gada balvas “Zelta mikrofons”, “Lielo Kristapu”. Starptautiski atzītu kinofilmu mūzikas autors. Riharda komponētā mūzika seriālam “Nebaidies ne no kā” nominēta Holīvudas vizuālo mediju mūzikas balvai.

ZANE ZELMENE – video māksliniece

Jauno mediju māksliniece. Viņas darbi galvenokārt koncentrējas uz videomākslu, audiovizuālo performanci un zemes mākslu, kurā viņa eksperimentē ar dažādām jaunām tehnoloģijām, piemēram, virtuālo realitāti, video projekciju kartēšanu un 360 grādu video. Veidojusi vairāku Latvijas Nacionālās operas iestudējumu video noformējumu.

